

Άγιος Παΐσιος και «διαταραχή» (μια συνάντηση, μια «διάγνωση» και λίγα ερωτήματα)

/ [Γνώμες](#)

- Νικόλαος Κοτοπούλης, Δάσκαλος MSc – Θεολόγος

Είχα την ευλογία (απόφοιτος δάσκαλος τότε) και την εξαιρετική τιμή να συναντήσω τον π. Παΐσιο στο κελί του στην Παναγούδα στο Άγιο Όρος, στη δεκαετία του 1990 5. Δεν έψαχνα για σαύρες, για θαύματα, για προφητείες και αποδείξεις, αλλά για να δω στα μάτια τον φημισμένο ασκητή και να βιώσω λίγες στιγμές μαζί του, στο τώρα της οντολογικής εμπειρικής του ζωής.

Η συνάντηση

Ήταν απογευματάκι, στην Παναγούδα λίγο κάτω από τη Μονή Κουτλουμουσίου, στις Καρυές του Αγίου Όρους. Γελαστός, απλός, ταπεινός και καλοσυνάτος, με υποδέχθηκε ο π. Παΐσιος, εγκάρδια αν και πρώτη φορά με έβλεπε, και με προσκάλεσε να καθίσουμε στα κουτσουράκια, πίσω στην αυλή, στα κυπαρίσσια.

Γύρω, ησυχία της ανέγγιχτης φύσης. Μου έφερε δροσερό νερό κι ένα κουτί με λουκουμάκια. Πήρα ένα. Επέμεινε να πάρω και δεύτερο, μετά και τρίτο.

Σε όλη την ημίωρη διάρκεια της συνάντησης αισθανόμουν την ηρεμία και αρμονία που εξέπεμπε το φωτεινό, διαυγές βαθύ βλέμμα του. Καταλάβαινα από τη γλώσσα του σώματός του και από τον τρόπο και τον τόνο που μιλούσε, ότι θα πρέπει να ένιωθε πως είναι ο τελευταίος άνθρωπος στον κόσμο. Ταυτόχρονα αναδυόταν από την ολότελα ταπεινή ύπαρξή του, μια παρουσία χαράς, αγάπης, απλότητας και ειρήνης που δεν είχε καμιά σχέση με συναισθηματισμό, ή με ορθολογισμό.

Αφού μιλήσαμε μισή ώρα, του ζήτησα να μου δείξει, αν θα ήθελε, το κελί του. Θράσος νεανικό ... Δεν αρνήθηκε. Με έβαλε με ευπροσηγορία μέσα, και μου το έδειξε. Απλό, φτωχικό, δωρικό, καθαρό, τακτοποιημένο. Μιλήσαμε εκεί, λίγα λεπτά ακόμα. Σε λίγο, με ξεπροβόδιζε με το ίδιο αξέχαστο φωτεινό βλέμμα, που με είχε υποδεχθεί, απαντώντας μου κυριολεκτικά στην πόρτα της αυλής, αντίθετα σε αυτό που περίμενα να ακούσω, στην τελευταία (προσωπική) ερώτησή μου.

Ήταν μια αξέχαστη εμπειρία να βλέπεις ένα ανθρώπινο Πρόσωπο, τον ταπεινό μοναχό Παΐσιο, να μεταφέρει οντολογικά σαν αχτίδα φωτός στο μεταπτωτικό τώρα, την αίσθηση μιας κατάστασης, ίσως εν εσόπτρω, προπτωτικής. Χωρίς να παραβιάζει καθόλου την ελευθερία σου, δίνοντάς σου απέραντο χώρο, προσέφερε, στιγμές χαράς και ψυχικής ανάπαυσης που κανένας «σπουδαίος» δε θα μπορούσε να προσφέρει, ή να αγοράσει, έστω και αν πολύ θα το ήθελε.

Το συμπέρασμά μου από την πρώτη αυτή συνάντηση και από άλλες δύο που είχα μαζί του στην ίδια δεκαετία, είναι συνοπτικά (παραλείποντας αυτονοήτως τα προσωπικά), ότι ο τότε π. Παΐσιος και νυν Άγιος Παΐσιος:

Δεν ενδιαφερόταν για θαύματα, εντυπωσιασμό και δύναμη, αποτρέποντας από την αναζήτησή τους.

- Αγαπούσε βαθιά οντολογικά τον Θεό, την Παναγία, το συνάνθρωπο και τη φύση, για την οποία είχε βαθιά οικολογική συνείδηση, αν και αγνοούσε τον όρο.
- Ένιωθε αμαρτωλός και τελευταίος ανάμεσα στους ανθρώπους.
- Δεν ήθελε να δημοσιοποιούνται οι απαντήσεις του , από αυτούς που ζητούσαν τη συμβουλή του για προσωπικά τους θέματα, γιατί όπως έλεγε «δε θα βγει ωφέλεια». Ανέφερε επίσης ότι «πολλά αλλιώς τα λέω, κι αλλιώς τα μεταφέρουν».
- Πίστευε ότι το μεγαλύτερο θαύμα στη ζωή είναι να έχει κάποιος αγάπη και ταπείνωση.

Η «διάγνωση»

Ανήμερα της γιορτής του Αγίου (12 Ιουλίου 2025) ο Πέτρος Τατσόπουλος έγραψε

δημόσια για τον Άγιο την εξής διάγνωση: «...αυτός ο δύσμοιρος... ήταν ένα βαθύτατα διαταραγμένο άτομο με παραληρηματικά ξεσπάσματα μισανθρωπίας που μονάχα κάποιος με νοημοσύνη τραπεζομάντηλου δεν αντιλαμβάνεται».

Είναι, ελεύθερος καθένας στη δημοκρατία μας να χαρακτηρίζει δημόσια τον Άγιο Παΐσιο «δύσμοιρο...βαθύτατα διαταραγμένο» και να αποφαινεται ότι όσοι δεν αντιλαμβάνονται αυτό, «έχουν νοημοσύνη τραπεζομάντηλου», αποφαινόμενος με σιγουριά ειδικού επιστήμονα.

Προξενεί εντύπωση, η σχεδόν η «κατηχητική» δραστηριότητα μέσω των Μ.Ε., ορισμένων ανθρώπων που ενώ δηλώνουν αδιάφοροι για τον Θεό, ή άθεοι, όπως έχουν κάθε δικαίωμα, ασχολούνται συστηματικά με ανθρώπους που πιστεύουν στον Θεό ενοχλούμενοι από τον τρόπο που αυτοί εκδηλώνουν την πίστη τους, απαξιώνοντάς τους υπαρκτικά.

Αφού δεν πιστεύεις σε κάτι, γιατί άραγε σε απασχολεί, αυτό που διαλαλεις ότι δεν πιστεύεις, και μάλιστα «δίνεις πόνο»; Μήπως – θα μπορούσε κάποιος λογικά να υποθέσει – ότι πρόκειται, κατ' αναλογία, για μια μορφή «διαταραχής» της λογικής;

Επιπλέον, είναι αποδεκτό ότι η επιστήμη, αδυνατεί να αποδείξει εντός των ενδοκοσμικών της ορίων, την ύπαρξη ή την μη ύπαρξη του Θεού και των θαυμάτων. Ομοίως, και η λογική. 1

Κατανοεί, κανείς το θαύμα με τη λογική; Μόνο με την πίστη που δημιουργεί η Χριστο-λογική.² Αλλά η Χριστο-λογική δεν είναι ο ορθός λόγος, ούτε ο παρά την λογική λόγος, αλλά είναι ο υπέρ την λογική λόγος, που είναι ο λόγος του εσταυρωμένου Λόγου, που προσλαμβάνει, λυτρώνει και απελευθερώνει την ανθρώπινη λογική, από τα όρια του ενδοκοσμικού, ανοίγοντάς την στην αιωνιότητα. 3

(Τα περί «νοημοσύνης τραπεζομάντιλου», εννοείται πως δεν αντέχουν σε λογική προσέγγιση, γιατί εμπεριέχουν απρέπεια και απουσία σεβασμού σε πρόσωπα χιλιάδων ανθρώπων που σέβονται, αγαπούν και τιμούν ευσημόνως τον Άγιο, όπως έχουν κάθε δικαίωμα).

Ορισμένες φορές η εναντίωση στον Θεό, αποτελεί μια μορφή ασυνείδητης επιθυμίας γι' Αυτόν, δημιουργώντας συγκρουσιακό περιβαλλον.⁴

Όσο για την πολυχρόνια εμμονή με το Άγιο Παΐσιο, αυτή δύσκολα εξηγείται με την λογική, η οποία κανονικά εμπεριέχει νηφαλιότητα, μέτρο και σύνεση.

Παιδαγωγική προσέγγιση

Κάθε πρόσωπο που κάνει δημόσιες δηλώσεις, ασκεί παιδαγωγική επίδραση στους μαθητές και τους νέους γενικότερα με το ύφος, τον τρόπο και το περιεχόμενο των λόγων του, είτε το επιδιώκει, είτε όχι.

Από Παιδαγωγικής πλευράς θα μπορούσαν να τεθούν μερικά ερωτήματα σχετικά με τέτοιας μορφής «ορθολογιστικές» επικρίσεις:

Ποιο είναι το όριο μεταξύ επιστημονικής κριτικής και δημόσιας απαξίωσης;

- Ποια η αξία της εμπειρίας απέναντι στον λόγο; Μπορεί να κατανοηθεί κάτι όπως η αγιότητα, έξω από τη σχέση με τον άγιο και τη ζωή του;
- Πώς γίνεται να ζητούμε ελευθερία λόγου, ενώ δεν ανεχόμαστε τη διαφορετικότητα της πίστης;
- Ποια λογική υπαγορεύει τον χλευασμό ως εργαλείο επιχειρηματολογίας;

Το βέβαιο είναι ότι ο δημόσιος λόγος μπορεί να επηρεάζει ποικιλοτρόπως, ιδιαίτερα τους νέους ανθρώπους: συνεπάγεται ευθύνη, διαμορφώνει ήθος, παραδειγματίζει, θεραπεύει ή τραυματίζει, οικοδομεί ή κατεδαφίζει, υποστηρίζει ή διαβρώνει την δημοκρατική παιδεία.

Τα παραπάνω γράφονται με σεβασμό στο πρόσωπο του κ. Τατσόπουλου του οποίου η παραπάνω απαξιωτική τοποθέτηση (με την οποία απολύτως διαφωνώ), αποτέλεσε αφορμή ενθύμησης της παλιάς συνάντησής μου με τον Άγιο Παΐσιο.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1.

Νέλλας, Παναγιώτης. Ζώνον θεούμενον: Προλεγόμενα στην Ορθόδοξη Ανθρωπολογία. Αθήνα: Εκδόσεις Αρμός, 2022.

2.

Πόποβιτς, Ιουστίνος. Άνθρωπος και Θεάνθρωπος. Μετάφραση: Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου. Άγιον Όρος: Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, 2020.

3.

Κωστόπουλος, Αρχιμ. Κύριλλος «Υπάρχει Θεός;», «Η αιώνια πραγματικότητα και ο σημερινός άνθρωπος», «Μηδενισμός: “Ουδέν έστίν”», «Η έξοδος από τη θανατηφόρα μοναξιά». Στο: Μέθεξη αληθείας: Θεολογικές και φιλοσοφικές αναζητήσεις., σσ. 16-18, 46-48 και 126-138, 190-192. Αθήνα: Εκδόσεις Επτάλοφος, 2016.

4.

Marion, Jean-Luc. *The Idol and Distance: Five Studies*. Translated by Thomas A. Carlson. New York: Fordham University Press, 2001. - Ζαν-Πολ Σαρτρ, Το Είναι και το Μηδέν, Εκδ. Παπαζήση, μτφρ. Βάσω Σακελλάρη, Αθήνα 1990.

5.

Δυσκολεύτηκα να αποφασίσω να μοιραστώ μέρος των προσωπικών μου στιγμών με τον π. Παΐσιο. Δεν το συνηθίζω. Αλλά η πρόκληση της εξ αποστάσεως διαστρεβλωτικής αυτής «διάγνωσης» για ένα Πρόσωπο που συνάντησα, αποκομίζοντας της εντελώς αντίστροφη εμπειρία, ήταν μεγάλη. Θέλησα, έτσι, να συνεισφέρω, ένα μικρό λιθαράκι στην αλήθεια.

Πηγή: pemptousia.gr